

باعث بدهی ۳۰ الی ۳۵ میلیارد دلاری کشور گردید.

به واقع اگر کسی علاقه‌مند به جذب سرمایه از خارج باشد در درجه اول باید تکلیف سرمایه‌های ایرانی که در خارج و عمدتاً در کشورهای حاشیه خلیج فارس، ترکیه و مصر به کار گرفته شده‌اند را روشن کند. تا بعد بتوانیم به خارجی‌ان نشان دهیم که آن چنان «امنیت اقتصادی» فراهم کرده‌ایم که بیاید و ببینید.

بنابه اظهار مدیرعامل سابق مناطق آزاد و شهردار فعلی تهران در دوره «وحشت ثروتهای بادآورده و بر بادرفته» رقمی بالغ بر ۶ میلیارد دلار و به نوشته روزنامه‌ها رقمی بالغ بر ۲۲ میلیارد دلار از سرمایه ایرانی در دهه اخیر به دلیل

از زمان تصویب تبصره (۲۷) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی تاکنون بیش از شش سال می‌گذرد. براساس این تبصره قرار بود دولت تمهیدات لازم در جهت صادرات خدمات فنی و مهندسی را به عمل آورد. در آن سالها بازار خدمات فنی و مهندسی در کشورهای حاشیه

اقتصاد متمرکز کرده‌اند که با این اوصاف هیچ عاقل خردمندی حاضر به حضور در این بازار هشیرتی سرمایه‌داری که تشابه فراوانی با دوره «کارتاژهای اقتصادی» دارد وارد نخواهد شد.

براین اساس نخستین گام عملی برای کسب درآمدهای ارزی کشور ایجاد بستر مناسب برای فعالیت‌های اقتصادی است. میلیونها دلار از دسترنج ملت در قالب پورسانت قراردادهای خرید و BUY BACK و... از کشور خارج می‌شود. متولیان دستگاه وصول مالیات خود را به نادیده‌انگاشتن و بی‌خبری از این امر می‌زنند به طوری که معاون درآمدهای وزارت امور اقتصادی و دارایی صراحتاً اظهار می‌دارد که اساساً نهادهای مذکور همه مالیات خود را

پیامدهای فرار سرمایه و راههای جذب ایرانیان مقیم خارج

از: غلامحسین دوانی

می‌پردازند. توگویی که ایشان ارقام خروج سرمایه بی‌مالیات را هرگز نشنیده‌اند. در همین ارتباط چنانچه یک سرمایه‌گذار ایرانی در خارج مبادرت به سرمایه‌گذاری کند و بخواهد سود سرمایه خود را از خارج به داخل کشور منتقل کند باید بابت این سود مالیات بدهد یعنی چنانچه یک خارجی با هزار امتیاز یک دلار سرمایه به داخل کشور بیاورد مشمول مالیات نمی‌شود اما ایرانی بخت برگشته اگر حاضر شود سود سرمایه‌گذارهای خارج کشور خود را به جای آنکه در حساب ارزی سویس نگهدارد، بخواهد به ایران انتقال دهد باید مالیات دهد. می‌توان حدس زد چرا سود بسیاری از سرمایه‌های ایرانی در خارج به داخل باز نمی‌گردد. بدیهی است نگارنده به خوبی آگاه است که عدم بازگشت سرمایه ایرانی و سود آن از خارج به داخل فقط مشکل مالیات نیست اما موضوع مالیات از اهم این موارد است.

بر همین اساس و درج مقالات متعدد توسط صاحب‌نظران، سرانجام در برنامه سوم توسعه

بی‌کفایتی برنامه‌ریزان اقتصادی از کشور خارج شده است. با یک حساب سرانگشتی اگر برای ایجاد هر شغل رقمی حدود یکصد میلیون ریال سرمایه لازم باشد این میزان سرمایه می‌توانست بالغ بر ۱,۷۶۰,۰۰۰ شغل ایجاد کند.

اگر بدانیم که دولت در بهترین سالهای به اصطلاح سازندگی توانسته حداکثر رقمی بین ۲۵۰ تا ۳۰۰ هزار شغل ایجاد کند می‌توان ابعاد تاسف‌انگیز فرار سرمایه را حداقل در دهه اخیر حدس زد. آنچه در این میان حائز اهمیت است فراهم‌کردن بستر مناسب رشد سرمایه و ایجاد امنیت سیاسی - اقتصادی برای کلیه شهروندان از جهت حضور فعال در صحنه اقتصادی است. امروزه چارچوب فعالیت‌های اقتصادی کشور در تاروپود نهادهایی قرار دارد که ظاهر آنها هیچ‌گونه قرابتی با فعالیت اقتصادی ندارد. فلان موسسه اقتصادی وابسته به یک مرکز آموزش مذهبی یا موسسات اقتصادی وابسته به نهادهای به اصطلاح غیرانتفاعی و یا صندوقهای پس‌انداز وزارتخانه‌های... چنبره خود را بر پیکر پول و

آسیای مرکزی و خلیج فارس گرم بود و مشتاقان ایرانی درصدد بودند از این رهگذر درآمد ارزی نصیب کشور سازند. در دهه اخیر مقالات بسیاری در فضایل جذب سرمایه‌گذاران خارجی به ایران نوشته شده و سمنارهای متعددی در ارتباط با چگونگی جلب خارجی‌ان برای مشارکت در طرحهای ایران در داخل و خارج کشور برگزار شده است که پیامد و برآیند همه این تلاشهای بی‌برنامه در واقع به نتیجه خاصی منجر نشده و مسئولان مملکتی نیز هیچگاه در پی آن نبوده‌اند که دلایل این شکست را بیابند. البته اگر بخواهیم از روی کاغذ و تبلیغات قضاوت کنیم باید تاکنون دهها میلیارد دلار جذب شده باشد چون کمتر وزیر یا مسئولی بوده که در مصاحبه‌ها خنجر از سوزنیت جذب و جلب سرمایه و سرمایه‌گذاران خارجی نداده باشد. ایشان که متأسفانه کمتر با الفبای اقتصاد سیاسی آشنا هستند، اخذ وام و اعتبارات فاینانس و یوزانس را با جذب سرمایه اشتباه گرفته‌اند به طوری که همان به اصطلاح جذب سرمایه‌های خارجی

در خارج مکمل همدیگرند و دولت موظف است در جهت جلب و جذب سرمایه‌گذاران ایرانی که در خارج کشور سرمایه‌های خود را به کار گرفته‌اند اقدامات و تمهیدات قانونی خاص را برقرار نماید. پیشنهاد مشخص نگارنده براین اساس است که ماده (۱۴۱) قانون مالیاتهای مستقیم به شرح ذیل اصلاح شود.

ماده ۱۴۱

الف - صددرصد درآمد حاصل از صادرات انواع خدمات و محصولات تمام‌شده کالاهای صنعتی و محصولات بخش کشاورزی (شامل محصولات زراعی، باغی، دام، طیور، نیلات، جنگل و مرتع) و صنایع تبدیلی و تکمیلی آن و پنجاه درصد درآمد حاصل از صادرات سایر کالاهایی که به منظور دست‌یافتن به اهداف صادرات کالاهای غیرنفتی به خارج از کشور صادر می‌شوند از مشمول مالیات معاف هستند. فهرست کالاهای مشمول این ماده در طول هر برنامه به پیشنهاد وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، بازرگانی، کشاورزی و جهادسازندگی و وزارتخانه‌های صنعتی به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ب - ۱۰۰٪ درآمد حاصل از صادرات کالاهای مختلف که به صورت ترازیت به ایران وارد شده یا می‌شوند و بدون تغییر در ماهیت یا با انجام کاری بر روی آن صادر می‌شوند از مشمول مالیات معاف است.

ج - صددرصد سود انتقالی سرمایه‌گذارهای ایرانی در خارج کشور که از طریق شبکه بانکی کشور صورت پذیرد از مشمول هرگونه مالیات معاف می‌باشد.

د - زیان حاصل از صدور خدمات و کالاهای معاف از مالیات در مورد کسانی که غیر از امور صادراتی فعالیت دیگری هم دارند، امر محاسبه مالیات سایر فعالیتهای آنان منظور نخواهد شد.

آنچه در این برهه زمانی تاکید و ضرورت موضوع معافیت مالیات و عوارض صادرات خدمات و کالا و انتقال سود سرمایه‌گذاران ایرانی در خارج را صدچندان می‌کند نیاز مبرم کشور به «ارز» به منظور فراهم آوردن تامین مالی لازم جهت واردات مواد اولیه کارخانجات، اجرای طرحهای ملی، انجام پروژه‌های صنعتی به منظور حل بخشی از مشکل اشتغال و... است که نادیده‌انگاشتن این موضوع باعث چشم‌دوختن به بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول و انعقاد قراردادهای نامعلوم بیع متقابل، فاینانس و... خواهد شد. □

اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۰ را حداکثر تا پایان برنامه سوم توسعه وصول نماید. مبالغ وصول شده به‌عنوان سرمایه دولت نزد بانک منظور خواهد شد و از محل آن، تسهیلات به صادرکنندگان پرداخت خواهد شد. نحوه تسویه تمامی تنخواه ارزی مذکور و نرخ سود متعلقه را هیات وزیران ظرف سه‌ماه از تصویب این قانون تعیین و به بانک توسعه صادرات ایران ابلاغ خواهد نمود.

ح - کلیه وزارتخانه‌ها، موسسات و شرکت‌های دولتی و موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و همچنین اشخاص حقیقی و حقوقی مقیم ایران مکلفند قبل از برپایی هرگونه نمایشگاه تجاری - صنعتی بین‌المللی در داخل و خارج از کشور و یا شرکت در نمایشگاه‌های بین‌المللی، برنامه‌های خود را با مرکز توسعه صادرات ایران هماهنگ و به تایید مرکز مزبور برسانند.

ماده ۱۱۹ - تنظیم بازار داخلی مسوجب ممنوعیت صدور نمی‌گردد و صدور کلیه کالاها و خدمات به‌جز موارد ذیل مجاز خواهد بود.

الف - اشیاء عتیقه و میراث فرهنگی.

ب - اقلام دامی یا نباتی که جنبه حفظ ذخایر ژنتیک و یا حفاظت محیط‌زیست داشته باشد.

ج - صادرات کالاهایی که دولت برای تامین آنها مستقیماً پارانه پرداخت می‌کند یا پیشنهاد دستگاه مربوطه و تصویب شورای اقتصاد مجاز می‌باشد.

ایرادی که می‌تواند بر این ماده وارد شود این است که اولاً مقوله «صادرات خدمات» صرفاً در ارتباط با خدمات فنی و مهندسی نیست زیرا مردم کشور ما در دهه ۱۳۵۰ شاهد بودند که انواع و اقسام کارگران و کارکنان شرکت‌های فیلیپینی، کره‌ای و پاکستانی و هندی در ایران به کارهای مختلفی از قبیل خدمات منازل، طبابت، رانندگی و... مشغول بودند به‌طوری که همین خدمات بین‌المللی در کشورهای حاشیه خلیج فارس در دهه ۱۹۸۰ باعث سرریز شدن رقمی بالغ بر ۱۲ میلیارد دلار به کره، ۴ میلیارد دلار به ترکیه و ۷ میلیارد دلار به هند گردیده بود.

به نظر می‌رسد در شرایط ناپدید «قیمت نفت» وجود یک جامعه نیرومند کار مسلح به دانش فنی در ایران چنانچه دولت همت نماید تمهیدات لازم را برای صدور انواع خدمات فراهم سازد می‌توان به کسب درآمد ارزی حداقل «ده میلیارد دلار» در طول برنامه چشم دوخت. البته نباید فراموش کرد که موضوع صادرات خدمات فنی و مهندسی و معافیت سود سرمایه‌گذارهای ایرانی

اقتصادی موضوع صادرات خدمات فنی و مهندسی به‌طور جدی مورد تاکید دولت قرار گرفت به‌طوری که آنچه در حال حاضر به‌عنوان برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی نسلیم شورای نگهبان شده مشتمل بر مواردی در این ارتباط است. موارد مذکور که در ماده ۱۱۸ برنامه پیشنهادی دولت مورد تصویب مجلس شورای اسلامی قرار گرفته به شرح ذیل است:

ماده ۱۱۸ - به‌منظور تحقق جهش صادراتی در برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور:

الف - حقوق گمرکی و سود بازرگانی مواد اولیه و واسطه‌های وارداتی مورد استفاده در تولید کالاهای صادراتی پس از صدور محصولات تولیدی براساس آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد وزارت بازرگانی تهیه و به تصویب هیات وزیران می‌رسد مسترد خواهد شد.

ب - کالاها و خدماتی که صادر می‌شوند مشمول پرداخت عوارض و مالیات نخواهند بود. ج - صادرات کالا و خدمات از اخذ هرگونه مسجوز به استثنای استانداردهای اجباری و گواهیهای مرسوم در تجارت بین‌الملل (مورد درخواست خریداران) معاف می‌باشند.

د - کلیه تشویقات و امتیازاتی که برای صادرات کالا وجود دارد به صادرات خدمات نیز تسری می‌یابد.

ه - صندوقهای غیردولتی توسعه صادرات مورد حمایت دولت قرار می‌گیرد.

و - به‌منظور پشتیبانی از صادرات غیرنفتی و خدمات فنی و مهندسی از سال ۱۳۷۹ به‌تناسب افزایش صادرات غیرنفتی و خدمات فنی و مهندسی منابع ارزی و ریالی از محل مازاد درآمد حاصل از صادرات نفت به‌عنوان سهم دولت در افزایش سرمایه بانک توسعه صادرات در اختیار بانک مزبور قرار می‌گیرد به‌صورتی که این افزایش سرمایه بانک در طول هر سال و سال پایان برنامه سوم متناسب با اهداف مندرج در این قانون بوده و به تحقق اهداف مذکور کمک نماید. آیین‌نامه مربوط به نحوه اعطای اعتبار و شرایط آن مشترکاً توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه و با همکاری بانک مرکزی تهیه و به تصویب هیات دولت خواهد رسید.

ز - بانک توسعه صادرات مکلف است مانده وصول نشده ارز تنخواه صادراتی موضوع بند (ه) تبصره (۲۵) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری